

LEZERS AAN HET WOORD

Vrouwelijke Gentenaars in Westende gezocht

In Westende staat de villa Les Zéphrys waar Gentenaars een grote rol in het bouwproces hebben gespeeld. Het werd immers ontworpen door Oscar Van de Voorde in opdracht van de familie Muyshondt. De gemeente Middelkerke plant in deze villa in 2015 een tentoonstelling over belangrijke vrouwen tijdens de *belle époque* die in Westende een rol hebben gespeeld.

We hebben een spoor gevonden van Clara Voortman-Dobbelaere, een Gentse kunstenares waarover dit tijdschrift reeds heeft gepubliceerd. We zoeken een afbeelding of nog beter het doek op zich met de titel 'Vers Westende' van deze kunstenares. Dit om deze mevrouw een passende plaats in de tentoonstelling te kunnen geven. Andere informatie over deze kunstenares of over andere Gentse kunstenaars in relatie tot de badplaats Westende is uiteraard ook welkom.

Contact Dienst erfgoed - museum, Populierenlaan 35, 8434 Middelkerke, 059/31.97.95 - marc.constandt@middelkerke.be

Op zoek naar oorlogsslachtoffer

In het kader van opzoekingen naar Aarschotse slachtoffers van W.O. II is Bert Gybels op zoek naar gegevens over een van die slachtoffers: een inwoner van Gent genaamd **Joseph Himschoot**. Momenteel zijn enkel volgende gegevens beschikbaar: geboren in Gent (vermoedelijk op 21 mei, jaar niet gekend) en woonachtig te Gent (adres niet gekend). Als Vlaamsche Wacht gekazerneerd te Leuven. Overleden te Aarschot op 11 mei 1944 (geallieerd bombardement). Beschikt een lezer over meer informatie van deze persoon, een foto en bidprentje of kent iemand mogelijke nabestaanden? Ook de juiste geboortedatum wordt gezocht.

Contact: Gybels Bert, Bekaflaan 16, 3200 Aarschot, Tel. 0475/72.79.31
aarschot.wereldoorlog2@skynet.be

Oorlogsdagboek

Philip Debaillie is bezig met het verwerken van een uniek dagboek van een inwoner van Gent die zijn burgerervaringen tijdens de eerste wereldoorlog van dag tot dag beschrijft. Helaas is er bitter weinig over de man zelf te vinden omdat hij waarschijnlijk in Veurne geboren is en in het begin van de oorlog in Gent geblokkeerd werd (Veurne achter de frontlijn!). De enige gegevens op dit moment: familienaam **Hallijneck**, zijn voornaam begint waarschijnlijk met een F. Hij was gehuwd met een zekere Bertha. Had contacten in Veurne en Gistel. Hij werkte in de **apothek G. Willems** - Sint-Pietersvrouwenstraat. Ook over deze apotheek is momenteel niets terug te vinden.

Georges Antheunis (Dienst Stadsarcheologie - Zwarte Doos) vond in de Wegwijzers van Gent (1914 - 1917) geen spoor van een apotheek Willems in de Sint-Pietersvrouwenstraat (Rue des Femmes St-Pierre, nu Sint-Kwintensberg), wel een **apothek Vandeveld** (op nr. 146). Hij raadt aan te zoeken in het Stadsarchief (Zwarte Doos) in de reeks GAL 1057: Gelegenheidssteun wegens oorlogsgevolgen; steun aan vluchtelingen en opgeëisten, 1914-1918; voeding en geneeskundige hulpverlening, hulp aan Belgische krijgsgevangenen, steunfonds kleine burgerij, 1917, steunfonds vrouwen en kinderen van gekwetste soldaten, 1918. Verder in de reeks O 39 nr. 18 (Oorlog 1914-1918): vluchtelingen, maatregelen om vluchtelingen te logeren, lijsten, lokalen, briefwisseling, plaatselijke comités, toelagen, instructies, bevoorrading, maatschappijen voor voorschotten en leningen, ongewensten, foorreizigers.
Contact: Philip.debaillie@telenet.be of de GT redactie

Kunstlaan

In GT 2014 nr. 5 stelde Hubert Guldentops een vraag over de Kunstlaan, in het bijzonder over de naam van deze schitterende opvolger van de povere Dekstraat (d'Hekstraat). Op zoek naar een antwoord dook Luc Devriese in de documentatie geordend per straatnaam in het documentatiecentrum DSMG, Begijnhof, Sint-Amandsberg (meer dan 800 Gentse straten, alfabetisch geordend en zeer gemakkelijk te vinden). De uitleg is simpel: de toewijzing van de officiële naam Kunstlaan (avenue des Arts) en de beslissing een nieuw Museum voor Schone Kunsten te bouwen in het Citadelpark vielen beiden in hetzelfde jaar 1898. Samen met de promotoren van het nieuwe museum zag het Gentse stadsbestuur het wel zitten: naar zo'n mooi museum moest ook een mooie straat leiden. Dus en derhalve. Bemerkt ook dat de stadsring nog niet bestond.

De uitwerking liet nog even op zich wachten, al ging het wel veel sneller dan nu in dergelijke gevallen. Het museum werd in 1902 ingehuldigd. Het vroegste ontwerp van een woning in de Kunstlaan dateert uit 1901. Anderen volgden snel: 1902, 1903. Opmerkelijk is wel dat de bouwaanvragen meestal uitgingen van een zekere E. Van Landeghem, 'candidat - notaire' volgens de be-

Na jarenlange verwaarlozing werd een parel aan de Kunstlaan (nr. 41), ontwerp van Van Houcke - Dessel, recent met veel respect en vakmanschap gerestaureerd. De opvallende ingang (hier nog met voorlopige werfdeur) was ook bedoeld als toegang tot de autogarage (in 1903!). Die lijkt erg nauw (171 cm tussen de 'loemperikken', alias stootstenen). In die tijd waren de auto's blijkbaar smaller dan nu: denk aan de dolle autoraces in oude Hollywood filmpjes. De talrijke later gerealiseerde garagepoorten her en der in de stad hebben iets minder allure.

volkingsregisters, mogelijk een stroman voor een aantal bouwheren (en –dames). Ook aan de Kattenberg (toen: Lange Kazernestraat) was deze man actief. De bijna vaste architect was Achille Van Houcke - Dessel.

Vandaar de opvallende homogeniteit van de bebouwing ondanks de rijke variatie aan versierende elementen. Deze gegevens ontleen we aan een goed gedocumenteerd artikel van Leo Van Damme dat in 1980 verscheen in het tijdschrift *Stadsarcheologie* (jg.4 nr. 2, p. 41-48).

Nog een opmerking over de museumnaam. Musée des Beaux-Arts, de originele benaming, vertalen wij als Museum voor Schone Kunsten (MSK), maar onze noorderburen verstaan onder ‘schoon’: proper, net, zonder letterlijk vuil. Tot in het begin van de vorige eeuw had ‘schoon’ ook bij hen de betekenis van ‘mooi’. Gelukkig heet de straat geen ‘Schone Kunstenlaan’ (avenue des Beaux Arts). Ze voert immers sinds een aantal jaren ook nog naar een tweede museum waarin de getoonde kunstwerken niet noodzakelijk mooi en aangenaam hoeven te zijn. Voer voor kunstzinnige bespiegelingen. Wie zich geroepen voelt...

VERSCHENEN

Van Andriesschool tot Zondernaamstraat

door Bart D'hondt

De meeste GT lezers zullen wel weten dat Hippolyte Metdepenningen met zijn fraaie standbeeld aan het oude Justitiepaleis een notoire orangist, vrijmet-selaar en liberaal politicus was. Maar wie heeft er weet van nog elf andere “liberale standbeelden” in de Arteveldestad? Of wie weet er dat de liberale burgemeesters in Gent van 1830 tot na de Tweede Wereldoorlog elkaar vrij-wel onafgebroken opvolgden? Tegelijk bouwde de brede liberale beweging een verenigingsleven uit in de Gentse wijken en in de buurgemeenten die later met Gent zouden fuseren. Hiervan zijn nog heel wat sporen terug te vinden, sommige vanzelfsprekend, andere dan weer zeer verrassend.

Geboren en getogen Gentenaar Bart D'hondt, wetenschappelijk medewerker bij het Liberaal Archief, ging op zoek naar al die sporen en schreef dit boek als een gids door 150 jaar liberaal leven te Gent. In een 200-tal trefwoorden geeft hij een overzicht van de stille getuigen daarvan: de voornaamste figuren, gebouwen, standbeelden. Het rijk geïllustreerde boek telt 288 pagina's op groot formaat. Het is te koop in de boekhandel en in het Liberaal Archief (Kramersplein 23) aan de prijs van €35. Tel: 09 221 75 05; info@liberaalar-chief.be.

Bruggenbouw in Vlaanderen gedurende de late middeleeuwen en de moderne tijden

Luc Goeminne

Verhandeling voorgelegd aan de faculteit van Letteren en Wijsbegeerte, Groep Geschiedenis, R.U. Gent, 2014, 240 blz. Dit werk bevat bestekken en beschrijvingen van een 20-tal oude Gentse bruggen, met plannen en maatge-gevens aangevuld met een glossarium met 300 middeleeuwse bruggenbouw-terminen, waarvan de overgrote meerderheid in geen enkel woordenboek (zoals MNW en WNT) voorkomt. Dit werk is te verkrijgen door storting van 60 euro op het banknummer BE67 4427 5332 7187 van Dr. Luc Goeminne te Astene-

Deinze (verzending inbegrepen). Nadere inlichtingen bij de auteur: Dorpsstraat 32, 9800 Astene-Deinze, Tel 09 388 86 48.

Van Mensen & Dingen 2014 nr. 4: publieke toiletten, detoxen, sexcinema Leopold, militaire eretekens W.O. I en een carnavalsviering in 1884

In het jongste nummer van de jaargang 2014 Van Mensen & Dingen gaat de aandacht vooral naar onderwerpen die als ‘niet al te proper’ aangeduid worden. Nochtans zijn ze belangrijk in het dagelijkse leven: de ‘natuurlijke behoeften’ of het ‘zich ontlasten’, sex en het lichaam ‘zuiveren’.

Een vondst in het Gentse stadsarchief brengt ons naar de Minnemeers in de jaren 1400 waar een toiletgelegenheid bestaande uit een lange zitbank met twaalf of veertien gaten geïnstalleerd werd. Iedereen mocht er gebruik van maken, zowel mannen als vrouwen, zowel ingezetenen als vreemdelingen, zo wordt uitdrukkelijk gesteld. Elders in de oude stad konden bezoekers voor hun ‘grote boodschap’ allicht gebruik maken van de mesthopen die her en der verspreid lagen, zo wordt verondersteld. Na het verdwijnen er van bleven er in de 19de eeuw weinig of geen mogelijkheden meer over. Faciliteiten om de kleine en vooral de grote boodschap kwijt te raken kwamen slechts moeizaam tot stand, voor vrouwen pas heel recent. In de jongste jaren zorgden hondentoeiletten onverhoopt voor een aanzienlijke verbetering van het stedelijke leefmilieu. Dit recente verhaal wordt beschreven in een tweede artikel en geïllustreerd met een Gents liedje.

Het lichaam zuiveren van afvalstoffen, ‘detoxen’, purgeren, ‘ontslakken’, zweetkuren en verwante (be)handelingen kennen een nooit geziene bloei, ondanks het feit dat er geen wetenschappelijke bewijzen voor de effectiviteit voorhanden zijn. De achtergronden van deze praktijken die wortelen in de magische en de religieuze wereld en in de denksfeer de oude geneeskunde worden onderzocht.

De legendarische Gentse sexcinema Leopold was decennialang populair. Opkomst en ondergang worden beschreven en (in bescheiden mate) geïllustreerd.

Iets helemaal anders komt bij een volgend onderwerp aan bod: een beschrijving van de eretekens uitgereikt aan militairen tijdens en na de eerste wereldoorlog. Dit ten gerieve van mensen die daarmee geconfronteerd worden op oude foto’s of die dergelijke eretekens in familiebezit hebben.

Een zeldzaam fraai geïllustreerd programmaboekje uit 1884 tenslotte toont ons hoe een schuttersvereniging er heel wat voor over had om haar leden een plezierige carnavalsavond te bezorgen. We kunnen ons zelfs min of meer een

idee vormen van hoe het er aan toe ging.

U kunt het op woens- en vrijdagnamiddagen afhalen voor de prijs van 6 euro in de KBOV bibliotheek boven de kapel van het Huis van Alijn. Als je een abonnement 2015 neemt wordt het je op aanvraag extra toegestuurd (20 euro te storten op BE92 70303275 1423 van KBOV, Kraanlei 65, 9000 Gent)